

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Joachim Langens Verbesserte und Erleichterte Lateinische Grammatica

Lange, Joachim

Halle, 1726

Decuria Septima

[urn:nbn:de:bsz:31-263836](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-263836)

IIIX. De diligentia.

A. Restat tertia virtus ex iis, quarum studium pueris commendatissimum esse debet. P. Hanc facile conjectura allequat. A. Ergo conjecta. P. Nonne est diligentia? A. Est: Rem acu terigisti. P. Nec mirum est, quia ego sum diligens. A. Sed propria laus sordet. P. Ergone mentiar, & discedam a commendato amore veri? A. Nequaquam. P. Mendax tamen essem, si dicerem, me ignavum esse. A. Aliud est, ignaviam suam allegare, aliud, diligentiam jactare. P. Non sum jactator, sed tantum testis diligentiae meae. A. At nefcis, testem non valere in causa propria?

IX. De virtutum exemplari perfectissimo.

P. Equis est optimus virtutum omnium magister? A. Christus Jesus, Servator noster. P. Quam ob causam? A. Quia perfectissime ipse praestitit, quod perfecte docuit. P. Ergone solus Christus erit imitandus? A. Omnino, ita tamen, ut eos quoque aemulemur, qui etiam ipsi Christum vere imitantur. P. Utinam omnis vitae nostrae actio sit Christi imitatio.

X. De oppositis vitiis.

P. Quid est vitium, Aretophile? A. Est morbus, immo pestis animi. P. Quomodo pellitur hic morbus? A. Per studium virtutum: nam qui virtutem induit, vitia exiit, qui virtutes amat, vitia odit. P. Quodnam vero vitium est juventuti nocentissimum? A. Philantia. P. Ergo huic morbo per Dei gratiam medebimur.

DECURIA

SEPTIMA.

DE REBUS VARIIS.

VA.

VALENTINUS ET HERMANNUS.

I. De horto.

V. Unde venis, Hermanne? H. Ex horto. V. Quid inde affers? H. Flores varios. V. Immo fasciculum florum odoratum, ut video: quis eo te donavit? H. Hortulanus, vir probus & mei amantissimus. V. Sed cur non affers pruna, imo mala & pira? H. Pruna jam comedi: sed reliqua poma nondum maturuerunt. V. De floribus vero numquid cogitas? H. Quidnam? V. Nos sumus instar florum, adeo, ut aliquando nobis ipsis cum Poeta dicere possumus:

Nos quoque stornimus, sed flos fuit ille caducus.

II. De agro & messe.

V. Quo tendis, Hermanne? H. Eo rus in agrum nostrum, ubi sunt messorum nostri, nostræque ancillæ. V. Quid ibi peragant? H. Messorum metunt fruges, quas deinde ancillæ colligunt tomicibus: collectas vocamus mergites seu manipulos. V. Jam memini egregiam sententiam. H. Profer eam. V. *Us sementem feceris, ita & metes.* H. Sed sæpe pro bene factis malam messem metimus, ut itidem in proverbio est.

III. De frigore & igne.

V. Cur non scribis, Hermanne? H. Digni mei rigent frigore; nec est ignis in fornace, unde musæum calefiat. V. Age, excitabimus ignem folle. H. Fallis adest, sed lignum deest. V. Ecce lignum! hic est. H. Novi, sed est humidum; arido opus est. V. Cur non sufficit humidum? H. quia igni admotum nil nisi fumum producit: fumus vero infestat oculos.

IV. De pluvia.

V. Cur venis tam sero in scholam? H. Tempestat, cujus transitum expectabam, me retardavit: sicut heri te remo-

rabatur pluvia. V. Jamne desæviit? H. Desæviit quidem, sed ab oriente rursus surgunt nubes atræ, pluviam minantes. V. Immo fortasse imbrem aut nimbum. H. Expectemus, quid ferus vesper sit advecturus. V. Inprimis si suborta fuerit procella.

V. De merenda.

V. Hodie non accipies merendam, Hermanne. H. Quid commisti, aut inermisti, cur habeat indignus merenda? V. Intermisisti diligentiam in schola. H. Quid hoc ad merendam (*pertinet*)? V. Permultum: nam merenda nomen habet a merendo, nec datur, nisi bene merentibus, aut bene meritis. H. Argute philosopharis, sed in damnum meum. V. Quilibet fortunæ suæ faber.

VI. De equis.

H. Conscendam hunc equum, Valentine. V. Difficilis est ascensu, immo ferit calcitrando. H. Nos non feriet. V. Comperies. Certe enim hic rufus est audax, sternax, & admodum effrenis, qui sessorem suum facile excutit. H. Adducam habenas, quas alii remittunt. V. Ne admittat quidem habenas, sed eas detrahatur. H. Mittamus ergo equos. V. Bene mones. Quid enim nobis est rei aut commercii cum equis, qui sumus studiosi litterarum?

VII. De canibus.

V. Cave, cave, Hermanne! H. Quidnam. V. Canem, & quidem catenarium, ad fores. H. Quis eum in me immittet? V. Ille se ipsum. H. Non credo, eum esse rabiosum, non enim latrat. V. Est tamen mordax. H. Projiciam illi lapidem, in eum sæviat. V. Noli eum irritare. H. Abeamus hinc. V. Quorsum? H. Unde venimus. V. Expecta parumper. H. Non est tempus expectandi, sed properandi, quia vespera ingruit.

VIII. De

IIIX. De morbo.

V. Cur frater tuus hodie non erat in schola? H. Laborat morbo. V. Quonam? fortasse pigritiæ. H. Minime, sed febri. V. Ego heri etiam æger eram capite, quod mihi dolebat, & tamen scholam frequentabam. H. Ego vero sæpe laboro pedibus, qui recusant ire in scholam. V. Sed eunt tamen? H. Omnino eunt. Nam timor virgæ etiam invitos pedes currere cogit. V. Faxit Deus, ut nobis sit mens sana in corpore sano.

IX. De voce & risu.

V. Quid clamas, Hermanne? H. Non clamo, sed tantum clara voce loquor. V. Vox tua non solum clara, sed etiam clamosa est, quæ hic tantum submissa esse debebat; ne e somno excitetur Fredericus, qui ægrotat. H. Ubi decumbit? V. In proximo cubiculo. H. Remittam vocem, non intendam amplius. V. Abstineamus etiam a risu. H. Omnino, ita decet puerum. V. Subridere, & quidem tempestive, humanum est, sed cachinnum tollere, & risu concuti, seu effuse ridere, decet neminem, nedum ingenuos pueros. H. Cavebimus igitur, ne quid temere vertamus in risum, aut alios irrideamus, probe memores versus illius notissimi:

Per risum multum debes cognoscere stultum.

X. De quatuor Conjugationibus.

H. Recitasti hodie conjugationes in schola? V. Recitavi, sed tantum primam *amo* & ultimam *audio*. H. Ordo conjugationum non est conveniens scholæ seu disciplinæ: saltem disciplina conjugationes rectius, quam Grammatica, ordinat. V. Quomodo ergo? H. Initium facit ab *audio*, certe tamen post *amo* statim collocat *audio*. V. Quamobrem, seu quo sensu? H. Ante omnia oportet *audire* puerum, quid præceptor doceat & moneat; deinde *amare* ea, quæ audivit, & velle morem gerere ac proficere; aut, si magis, primum amet sapientiam

tiam & studia; amor vero exacuat sensum attente audien-
 di. V. Quid postea? H. Statim legendum frequenter, &
 discendum libenter. V. Sic *lego* retinet locum tertium. H.
 Retinet omnino, sed *docco* sub loco movetur, & quartum
 accipit, seu ultimum. V. Quæ subest ratio? H. Id postu-
 lat natura disciplinæ. Nemo enim recte *docere* potest alios,
 nisi antea diu multumque *audiveris* attente, *amaveris* im-
 pense, & *legerit*, seu didicerit quam diligentissime littera-
 rum studia. V. Bene philosopharis in ipsa Grammatica. N.
 Cur vero quatuor conjugationibus præmittitur *sum*? V.
 Quia *esse* seu existere debet in rerum natura, qui vult *audi-*
re, amare, legere, docere.

DECURIA

OCTAVA.

DE REBUS VARIIS.

ARNOLDUS & NICOLAUS.

I. De via.

A. Quo tendis Nicolae? N. Recta in hortum Fride-
 rici. A. Hæc via eo non fert, sed ista satis trita,
 etsi plaustris invia. N. Lutosâ illa & acclivis, nec lapi-
 dibus strata? A. progredere modo alacriter, mox erit de-
 clivis, arida & satis jucunda. N. Non videtur vero esse
 compendiaria. A. Est sane, nisi quæsieris diverticula:
 hoc est, nisi ab eadem ad dextram vel ad sinistram defle-
 xeris. N. Persequar hunc callem sine errore, gradum-
 que accelerabo.

D d

II. De